

Jaarrede Wethoudersvereniging 2017, door voorzitter Joyce Langenacker

Beste dames en heren, beste collega's, geachte gasten, in het bijzonder welkom onze nieuwe Minister van BZK en oud-collegawethouder, Kasja Ollongren,

Graag heet ik u allen van harte welkom op onze Wethoudersconferentie in Fort Voordorp. Het is mooi om te zien met hoevelen we hier weer zijn, tijdens deze 6^e jaarlijkse conferentie. Het is ook de 6^e keer dat die op deze fraaie locatie plaatsvindt, dus we mogen dit inmiddels wel ons thuishonk noemen.

Voor ik in ga op de successen van dit jaar en de uitdagingen voor de toekomst wil ik eerst stilstaan bij het volgende:

Op 8 september jongstleden overleed plotseling onze stagiair Jay Bischoff. Hij liep vanaf medio februari fulltime stage bij ons bureau. In die relatief korte tijd heeft Jay grote indruk gemaakt door zijn warme, dienstbare persoonlijkheid én zijn actieve bijdragen. Het zomercongres in Madurodam op 23 juni jl. werd grotendeels door hem georganiseerd. Ook ondersteunde hij de post-hbo-leergang in Nijkerk, samen met Lies van Aelst. Door zijn warme persoonlijkheid heeft zijn onverwachtse overlijden het bureau, het bestuur en diverse leden van de vereniging geraakt. Hij is slechts 33 jaar geworden.

Ondanks het contrast, ga ik nu toch met u kijken naar de uitdagingen voor de toekomst.

Het is een spannende periode voor de meeste wethouders. De verkiezingen voor de gemeenteraad werpen inmiddels hun schaduw vooruit. 'Should I stay, or should I go?' is een vraag die veel wethouders bezig houdt of heeft gehouden. Dat gaat gepaard met andere vragen als:

- Moet ik opgaan voor het lijsttrekkerschap?
- Krijg ik van mijn partij die kans nog?
- Of is mijn houdbaarheidsdatum al in zicht?
- En welke kansen liggen er voor mij en mijn partij na de verkiezingen?
- Stel, we belanden in de oppositie, moet ik dan wel zitting nemen in de Raad?
- En wat zijn dan mijn vooruitzichten op de arbeidsmarkt na het wethouderschap?
- Kan ik het fysiek nog opbrengen om een periode door te gaan met keihard werken voor deze gemeente?
- Trekt mijn thuisfront dat ook nog weer voor vier jaar?

Aan de hand van onze grote wethoudersenquete ga ik in op enkele van deze vragen:

- Ruim 55% van de respondenten geeft aan dat de houdbaarheid van wethouders na de 2^e collegeperiode voorbij is.
- 32% denkt na het wethouderschap niet snel aan een nieuwe baan te komen. Dat kan ook te maken hebben met de gemiddelde leeftijd van wethouders die 55 jaar bedraagt.
- Ruim 37% van de wethouders vindt de lange werkdagen en het vaak moeten werken in avonden en in het weekend één van de grootste nadelen van het wethouderschap.

Veel voorgangers van ons hebben het wethouderschap ervaren als een verslavend vak. Een vak ook dat ze niet hadden willen missen in hun leven.

En toch, op de Dag van de Wethouder (de voorganger van deze Wethoudersconferentie) in 2011 sprak voormalig premier Jan Peter Balkenende in Deventer onze voorgangers toe met de volgende woorden:

“Voor elke politicus geldt: een politieke functie is altijd tijdelijk! Dat heb ikzelf ook ervaren. Dus voor iedereen komt er een dag dat je het niet meer bent”.

Hij zei dat overigens terugkijkend op een periode van 8 jaar premierschap. Dat is dus in elk geval 2 collegeperiodes lang, iets wat velen van ons nog niet kunnen zeggen.

Onze vereniging bloeit als nooit tevoren. Inmiddels is ons ledental gegroeid tot 925 op een totaal van 1425 wethouders. Er zijn meer activiteiten dan ooit, en meer gespreid over heel Nederland dan ooit. In de presentatie van ons jaarverslag zullen we dat zo meteen ook illustreren.

Aan ons succesvolle post-hbo-traject namen verspreid over de locaties Tilburg, Amsterdam en Nijkerk circa 100 wethouders deel, naast 2 waterschapsbestuurders en 1 gedeputeerde. Bij de afsluiting van die trajecten waren de deelnemers erg enthousiast over het gebodene. Een succes overigens waarvoor ook onze partners Universiteit van Tilburg en Van Doorne Advocaten de credits verdienen. Ook werden de thematische masterclasses dit jaar weer druk bezocht. En dan hebben we ook nog vele intervisiegroepen waar de deelnemende wethouders onder externe begeleiding met elkaar meedenken en meeleven.

Dit jaar zijn we ook gestart met regionale bijeenkomsten, waarbij we invulling geven aan de bijeenkomst in afstemming met de regioambassadeurs. Mooie bijeenkomsten, dichtbij de gemeenten waar de betreffende wethouders besturen. In die bijeenkomsten staan we ook stil bij de thematiek waarmee wethouders in hun vak worstelen. Eén van de springende punten blijkt daarbij de rol van de wethouder in de regionale processen te zijn. Veel nieuwe en oude taken zijn op regionaal niveau belegd en ingevuld. Wethouders willen daar graag namens hun inwoners invloed uitoefenen en daarover verantwoording afleggen. Dat komt nu onvoldoende tot stand. Gelukkig onderkent het nieuwe kabinet dit probleem, gezien de passages over de Wet Gemeenschappelijke Regelingen in het regeerakkoord. Wethouders willen graag meedenken over de vraag hoe dit beter kan en wat daarvoor nodig is.

Een ander onderwerp dat door de vereniging is besproken met de aanwezige leden in deze regionale bijeenkomsten is de mogelijke komst van de gekozen burgemeester, na de grondwetswijziging. Veel wethouders kijken hier met zorg naar. Zij vragen zich af hoe voorkomen wordt dat er sprake is van een dubbelmandaat, zonder dat zij verworpen tot loopjongens (en –meisjes) van de gekozen burgemeester.

Komend jaar zullen wij de nieuwe lichte wethouders graag weer een welkomspakket verstrekken met daarin nuttige en interessante informatie. We zullen voor deze wethouders ook weer nieuwe intervisiegroepen opzetten. Nieuw komend

jaar is dat we ook een programma voor startende wethouders zullen aanbieden. Het wordt een kortlopend programma waaraan ook de start van intervisiegroepen wordt gekoppeld.

In het Regeerakkoord van dit kabinet staan behartigenswaardige woorden over de ondersteuning en toerusting van de lokale en regionale volksvertegenwoordigers. Ik roep het kabinet op om het daarbij niet te laten. Steeds meer wethouders staan open voor opleiding, reflectie en andere vormen van professionalisering. In veel kleinere gemeenten is daarvoor weinig geld beschikbaar en als het College daarvoor naar de Raad gaat, wordt daar niet zelden politiek op bedreven.

Graag willen wij in navolging van de burgemeesters een eigen professionaliseringsfonds voor de 1425 wethouders die ons land rijk is. Zij staan aan de basis van een goedwerkend lokaal bestuur.

Bij die professionalisering werken wij overigens graag samen met de politieke partijen. Daarbij moet wel worden bedacht dat inmiddels een derde van alle wethouders afkomstig is van een lokale partij, die niet op landelijk niveau worden ondersteund vanuit een partijorganisatie. Een groep die daarbij zeker niet vergeten mag worden.

Ik roep Minister Ollongren op haar collega's te overtuigen van dit belang en hiervoor geld vrij te maken. De Wethoudersvereniging heeft de afgelopen jaren bewezen de verantwoordelijkheid aan te kunnen om hoogwaardige activiteiten te organiseren voor de doelgroep wethouders. Dit willen we graag voortzetten en uitbouwen. In het belang van de inwoners van de gemeenten waar deze wethouders actief zijn.

Voor mijzelf is dit een bijzondere conferentie. Zoals een aantal van u dat waarschijnlijk al weet, verruil ik komende maand mijn wethouderschap in Haarlem voor het burgemeesterschap in Ouder-Amstel. Daardoor komt er ook een einde aan mijn lidmaatschap én mijn voorzitterschap van onze mooie vereniging. Dat was niet mijn verwachting toen ik Arne Weverling in februari opvolgde na zijn vertrek richting de Tweede Kamer. En naast alles waarop ik mij verheug in mijn nieuwe functie, is dit vertrek uit de Wethoudersvereniging iets wat ik erg jammer vind. Maar soms gaat het zo. En natuurlijk zal ik ook in mijn nieuwe functie een enthousiast ambassadeur blijven voor deze vereniging.

Ik wens alle wethouders toe dat zij zich in de kring van de vereniging en hun politieke partij laten inspireren, met elkaar reflecteren en van elkaar kunnen leren. Als vakgenoten onder elkaar.

Ik wens u een goede conferentie toe!
Het ga u allen goed op weg naar én na de verkiezingen!

NB. Gesproken tekst geldt